

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια (Sutta Piṭaka -
Aṭṭhakathā)

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων (5. Khuddaka Nikāya -
Aṭṭhakathā)

11. Σχόλια για τις ιστορίες προηγούμενων ζωών 2 -των
πρεσβυτέρων μοναχών (11. Apadāna-aṭṭhakathā-2)

55. Το κεφάλαιο για τον Μπάντιγια (55. Bhaddiyavaggo)

PaliVerse

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων

11. Σχόλια για τις ιστορίες προηγούμενων ζωών 2 -των πρεσβυτέρων μοναχών

55. Bhaddiyavaggo

1. Lakuṇḍakabhaddiyattheraapadānavaṇṇanā

Pañcapaññāsamavagge paṭhamāpadāne padumuttaro nāma jinotiādikaṃ āyasmato lakuṇḍakabhaddiyattherassa apadānaṃ. Ayampi purimabuddhesu katādhikāro tattha tattha bhava vivaṭṭūpanissayāni puññāni upacinanto padumuttarassa bhagavato kāle haṃsavatīnagare mahābhogakule nibbattitvā viññutaṃ patto satthu dhammaṃ suṇanto nisinno satthāraṃ ekaṃ bhikkhuṃ mañjussarānaṃ aggaṭṭhāne ṭhapentaṃ disvā sayampi taṃ ṭhānantaraṃ patthento buddhappamukhassa bhikkhusaṅghassa sappisakkharādimadhurarasasammissaṃ mahādānaṃ datvā “ahampi, bhante, anāgate ayaṃ bhikkhu viya ekassa buddhassa sāsane mañjussarānaṃ aggo bhaveyya”nti paṇidhānaṃ akāsi. Bhagavā tassa anantarāyaṃ disvā byākaritvā pakkāmi.

So yāvatāyukaṃ puññāni katvā devamanussesu saṃsaranto ubhayasampattiyo anubhavitvā phussabhagavato kāle citrakokilo hutvā nibbatto rājuyyānato madhuraṃ ambaphalaṃ tuṇḍenādāya gacchanto satthāraṃ disvā pasannamānaso “dassāmi buddhassā”ti cittaṃ uppādesi. Satthā tassa cittaṃ cāraṃ ṇatvā pattaṃ gahetvā nisīdi. Kokilo dasabalassa patte ambapakkaṃ ṭhapesi. Satthā tassa somanassuppādanatthaṃ tassa passantasseva taṃ paribhuñji. Atha so kokilo pasannamānaso teneva pītisukhena sattāhaṃ vītinaṃsesi. Teneva puññakammena uppannuppannabhava mañjussaro ahosi. Kassapasammāsambuddhakāle vaḍḍhakikule nibbattetvā jeṭṭhakavaḍḍhakī hutvā pākaṭo ahosi. Parinibbute bhagavati tassa sarīradhātuyo nidahituṃ sattayojanappamāṇe thūpe āraddhe so āha - “yojanāvaṭṭaṃ yojanubbedhaṃ karomā”ti. Te sabbe tassa vacane aṭṭhaṃsu. Iti appamāṇassa buddhassa orappamāṇaṃ cetiyaṃ kāresi, tena kammena nibbattaṭṭhāne aññehi hīnappamāṇo ahosi. So amhākaṃ bhagavato kāle kulagehe nibbattitvā atirassatāya ca suvaṇṇapaṭimā viya sundarasarīratāya ca lakuṇḍakabhaddiyoti paññāyittha. So aparabhāge satthu dhammadesanaṃ sutvā paṭiladdhasaddho pabbajitvā bahussuto dhammakathiko hutvā madhurena sarena paresaṃ dhammaṃ kathesi.

Athekasmiṃ ussavadivase ekena brāhmaṇena saddhiṃ rathena gacchantī ekā gaṇikā therāṃ disvā dantavidamaṃsakaṃ hasi. Thero tassā dantaṭṭhike nimittaṃ gahetvā jhānaṃ uppādetvā taṃ pādakaṃ katvā vipassanaṃ vaḍḍhetvā anāgāmī ahosi, so abhiṇhaṃ kāyagatāya satiyā viharanto ekadivasaṃ āyasmataṃ dhammasenāpatinā ovadiyamāno anusāsiyamāno arahatte patitṭhahi. Ekacce bhikkhū ca sāmānerā ca tassa arahattappattabhāvaṃ ajānanto kaṇṇesu gahetvā kaḍḍhanti, sīse bāhāya hatthapādādīsū vā gahetvā cāletvā kilāntā viheṭhesuṃ. Atha bhagavā sutvā - “mā, bhikkhave, mama puttaṃ viheṭhethā”ti āha. Tato paṭṭhāya taṃ “arahā”ti jānitvā na viheṭhesuṃ.

12. So arahā hutvā sañjātasomanasso attano pubbacaritāpadānaṃ pakāśento padumuttaro nāma jinotiādimāha. Mañjunābhiniḥkūjahanti madhurena pemaṇiyena sareṇa abhinikūjiṃ saddaṃ nicchāreṣiṃ ahanti attho. Sesamettha suviññeyyamevāti.

Lakuṇḍakabhaddiyattheraapadānavaṇṇanā samattā.

2. Kaṅkhārevatattheraapadānavaṇṇanā

34. Dutiyāpadāne padumuttaro nāma jinotiādikaṃ āyasmato kaṅkhārevatattherassa apadānaṃ. Ayampi purimabuddhesu katādhikāro tattha tattha bhava vivaṭṭūpanissayāni puññāni upacinanto padumuttarassa bhagavato kāle brāhmaṇakule nibbatto, taṃ sabbam pāṭhānusāreṇa suviññeyyamevāti.

Kaṅkhārevatattheraapadānavaṇṇanā samattā.

3. Sīvalittheraapadānavaṇṇanā

Tatiyāpadāne padumuttaro nāma jinotiādikaṃ āyasmato sīvalittherassa apadānaṃ. Ayampi purimabuddhesu katādhikāro tattha tattha bhava vivaṭṭūpanissayāni puññāni upacinanto padumuttarassa bhagavato kāle kulagehe nibbatto heṭṭhā vuttanayena vihāraṃ gantvā parisāya pariante tṭhito dhammaṃ suṇanto satthāraṃ ekaṃ bhikkhuṃ lābhīnaṃ aggaṭṭhāne tṭhapentaṃ disvā “mayāpi anāgate evarūpena bhavitum vaṭṭatī”ti dasabalaṃ nimantetvā sattāhaṃ buddhappamukhassa bhikkhasaṅghassa mahādānaṃ datvā, “bhante, iminā adhikārakammaṇa na aññaṃ sampattiṃ patthemī, anāgate pana ekassa buddhassa sāsane ahampi tumhehi so etadagge tṭhapitabhikkhu viya lābhīnaṃ aggo bhaveyya”nti patthanaṃ akāsi. Satthā tassa anantarāyataṃ disvā “ayaṃ te patthanā anāgate gotamassa buddhassa santike samijjhissatī”ti byākaritvā pakkāmi. So kulaputto yāvajīvaṃ kusalaṃ katvā devamanussesu ubhayasampattiyo anubhavitvā vipassissa bhagavato kāle bandhumatīnagarato avidūre ekasmiṃ gāmake nibbatti, tasmīṃ samaye bandhumatīnagaravāsino rañña saddhiṃ sākacchitvā dasabalassa dānaṃ adaṃsu.

Ekadivasam sabbe ekato hutvā dānaṃ dentā “kiṃ nu kho amhākaṃ dānagge natthī”ti oloketā madhuṅca guḷadadhiṅca nāddasaṃsu. Te “yato kutoci āharissāmā”ti janapadato nagarapavisanaṃ maggesu purise tṭhapesuṃ. Tadā esa kulaputto attano gāmato guḷadadhivāraṃ gahetvā “kiñcīdeva āharissāmī”ti nagaraṃ gacchanto “mukhaṃ dhovitvā dhotahatthapādo pavisissāmī”ti phāsukaṭṭhānaṃ oloketto naṅgalasīsaṃpamāṇaṃ nimmakkhikadaṇḍakamadhuṃ disvā “puññaṃ me idaṃ uppanna”nti gahetvā nagaraṃ pāvisi. Nāgarehi tṭhapitapuriso taṃ disvā, “mārīsa, kassa imaṃ harasī”ti pucchi. “Na kassaci, sāmi, vikkāyikaṃ me ida”nti. “Tena hi imaṃ kahāpaṇaṃ gahetvā etaṃ madhuṅca guḷadadhiṅca dehī”ti.

So cintesi - “idaṃ me na bahuṃ agghati, ayaṅca ekappahāreṇeva bahuṃ deti, vīmaṃsissāmī”ti. Tato naṃ āha - “nāhaṃ ekakahāpaṇeṇa demī”ti. “Yadi evaṃ dve kahāpaṇe gahetvā dehī”ti. “Dvīhipi na demī”ti. Etenupāyena vaḍḍhetvā yāva sahaṃsaṃ pāpuṇi, so cintesi - “atāñchitum na vaṭṭati, hotu tāva iminā kattabbakammaṃ pucchissāmī”ti. Atha naṃ āha - “na idaṃ bahuagghanaṃ, tvaṃ pana bahuṃ desi, kena kammaṇa idaṃ gaṇhasī”ti. “Idha, bho, nagaravāsino rañña saddhiṃ paṭivirujjhितvā vipassisammāsambuddhassa dānaṃ dentā idaṃ dvayaṃ dānagge apassantā maṃ pariyesāpentī. Sace idaṃ dvayaṃ na labhissanti,

nāgarānaṃ parājayo bhavissati. Tasmā sahaṣsaṃ datvā gaṇhāmī”ti. “Kiṃ panetaṃ nāgarānaṃ eva vaṭṭati, udāhu aññesampi dātuṃ vaṭṭatī”ti? “Yassa kassaci dātuṃ avāritameta”nti. “Atthi pana koci nāgarānaṃ dāne ekadivaṣaṃ sahaṣsaṃ dātā”ti? “Natthi, sammā”ti. “Imesaṃ me dvinnaṃ sahaṣṣagghanakabhāvaṃ jānāsī”ti? “Āma, jānāmī”ti. “Tena hi gaccha, nāgarānaṃ ārocehi - ‘eko puriso imāni dve mūlena na deti, tumhehi saddhiṃ sahattheneva dātukāmo, tumhe imesaṃ dvinnaṃ kāraṇā nibbitakkā hothā”ti. “Tvaṃ imasmiṃ dāne jeṭṭhakabhāgassa kāyasakkhī hohī”ti vatvā gato. So pana kulaputto gāmato paribbayatthaṃ gahitakahāpaṇena pañcakaṭukaṃ gahetvā cuṇṇaṃ katvā dadhito kañciyaṃ vāhetvā tattha madhupaṭalaṃ pīletvā pañcakaṭukacuṇṇena yojetvā paduminipatte pakkhipitvā taṃ saṃvidahitvā ādāya dasabalassa avidūre nisīdi. Mahājanehi āhāriyamānassa sakkārassa antare attano pattavāraṃ olokeno okāsaṃ ñatvā satthu santikaṃ gantvā, “bhante, ayaṃ me duggatasakkāro, imaṃ me anukampaṃ paṭicca paṭiggagaṇhathā”ti. Satthā tassānukampaṃ paṭicca catumahārājeḥi dattiyena selamayapattena taṃ paṭiggahetvā yathā aṭṭhasaṭṭhiyā bhikkhusatasahaṣṣassa diyyamānaṃ na khīyati, evaṃ adhiṭṭhāsi.

So kulaputto niṭṭhitabhattakiccaṃ bhagavantaṃ vanditvā ekamantaṃ nisinna āha - “diṭṭho me, bhante bhagavā, ajja bandhumatīnagaravāsīhi tumhākaṃ sakkāro āhāriyamāno, ahampi imassa nissandena nibbattanibbattabhava lābhaggaṃyasaṃgappatto bhavēyya”nti. Satthā “evaṃ hotu kulaputtā”ti vatvā tassa ca nagaravāsīnaṃ bhaṭṭānumodanaṃ katvā pakkāmi. So kulaputto yāvajīvaṃ kusalaṃ katvā devamanussesu saṃsaranto imasmiṃ buddhuppāde suppaṇṇāsaṃ rājadhītuyā kucchimhi paṭisaṇḍhiṃ gaṇhi. Tassa paṭisaṇḍhiggaṇakālato paṭṭhāya sāyaṃ pātaṇca pañcapanṇākārasatāni suppaṇṇāsaṃ upanīyanti. Athassa sā puñṇavīmāṃsanatthaṃ hatthēna bījapacchiṃ phusāpentī aṭṭhāsi. Ekekaḍḍhato salākasataṃ salākasahaṣṣampi niggacchati, ekekaḍḍhato paṇṇāsaṃ saṭṭhiṃ sakaṭapamāṇāni uppajjanti. Koṭṭhapūraṇakālepiṣṣā koṭṭhadvāraṃ hatthēna phusantiyā rājadhītāya puñṇēna gaṇhantānaṃ gahitagaḍḍhaṃ puna pūṇati. Paripuṇṇabhattakumbhitopi “rājadhītāya puñṇā”nti vatvā yassa kassaci dentā na yāva na ukkaḍḍhanti, na tāva bhattaṃ khīyati. Dārake kucchigatēyeva satta vassāni atikkamimṣu.

Gabbhe pana paripakke sattāhaṃ mahādukkhaṃ anubhosi. Sā sāmikaṃ āmantetvā - “pure maraṇā jīvamānā dānaṃ dassāmī”ti satthu santikaṃ pesesi - “gaccha, sāmī, imaṃ pavattiṃ satthu ārocetvā satthāraṃ nimanteḥi, yaṇca satthā vadati, taṃ sādhuṃ upalakkhetvā āgantvā mayhaṃ katheḥi”ti. So gantvā tassā sāsanaṃ satthu ārocesi - “satthu bhante, koḷiyadhītā pāde vandatī”ti. Satthā tassā anukampaṃ paṭicca - “sukhinī hotu suppaṇṇāsaṃ koḷiyadhītā arogā, arogaṃ puttaṃ vijāyatū”ti āha. So taṃ sutvā bhagavantaṃ vanditvā attano gāmābhikkuṃ pāyāsi. Tassa pure āgamaṇāyeva suppaṇṇāsaṃ kucchito dhammakaraṇato udakaṃ viya gabbho nikkhami, parivāretvā nisinnajano assamukho rodituṃ āraddho haṭṭhatuṭṭhova tassā sāmikassa tuṭṭhisāsanaṃ ārocetvā agamāsi. So tesāṃ iṅgitaṃ disvā - “dasabalena kathitakathā nipphannā bhavissati maññe”ti cintesi. So āgantvā satthu kathaṃ rājadhītāya kathesi. Rājadhītā tayā nimantitaṃ jīvabhattameva maṅgalabhattāṃ bhavissati, gaccha sattāhaṃ dasabalaṃ nimanteḥi. So tathā akāsi. Sattāhaṃ buddhappamukhaṃ bhikkhusaṅghaṃ mahādānaṃ pavattayimṣu. So dārako ñātīnaṃ santattacittaṃ nibbāpento sītalabhāvaṃ kurumāno jātoti, sīvalitveva nāmaṃ karimṣu. So satta vassāni gabbhe vasitattā jātakālato paṭṭhāya

sabbakammakkhamo ahosi. Dhammasenāpati sārīputtatthero sattame divase tena saddhiṃ kathāsallāpamakāsi. Satthāpi imaṃ gāthaṃ abhāsi -

“Yomaṃ palipathaṃ duggaṃ, saṃsāraṃ mohamaccagā;
Tiṇṇo pāraṅgato jhāyī, anejo akathaṃkathī;
Anupādāya nibbuto, tamahaṃ brūmi brāhmaṇa”nti.

Atha naṃ thero evamāha - “kiṃ pana tayā evarūpaṃ dukkhaṃ anubhavitvā pabbajitum na vaṭṭatī”ti? “Labhanto pabbajeyyaṃ, bhante”ti. Suppavāsā taṃ therena saddhiṃ kathentaṃ disvā - “kiṃ nu kho me putto dhammasenāpatinā kathetī”ti theram upasaṅkamitvā pucchi - “mayhaṃ putto tumhehi saddhiṃ kiṃ katheti, bhante”ti? Attanā anubhuttagabbhavāsadukkhaṃ kathetvā - “tumhehi anuññāto pabbajissāmī”ti vadatīti. “Sādhū bhante, pabbājetha na”nti. Thero taṃ vihāraṃ netvā tacapañcakakammaṭṭhānaṃ datvā pabbājento, “sīvali, tuyhaṃ aññena ovādena kammaṃ natthi, tayā satta vassāni anubhuttadukkhameva paccavekkhāhī”ti. “Bhante, pabbajjāyeva tumhākaṃ bhāro, yaṃ pana mayā sakkā kātuṃ, tamahaṃ jānissāmī”ti. So pana paṭhamakesavaṭṭiyā oropitakkhaṇe yeva sotāpattiṃ patitṭhāsi, dutiyāya oropitakkhaṇe sakadāgāmiphale, tatiyāya anāgāmiphale patitṭhāsi. Sabbesaṃyeva kesānaṃ oropanañca arahattaphalasacchikiriyā ca apure apacchā ahosi.

Atha bhikkhusaṅghe kathā udapādi - “aho evaṃ puññavāpi thero sattamāsādhikāni satta saṃvaccharāni mātugabbhe vasitvā satta divasāni mūlhaḡabbhe vasī”ti. Satthā āgantvā - “kāya nuttha, bhikkhave, etarahi kathāya sannisinā”ti pucchitvā - “imāya nāmā”ti vutte - “na, bhikkhave, iminā kulaputtana imāya jātiyā katakamma”nti vatvā atītaṃ āharitvā atīte, bhikkhave, buddhuppādato puretarameva esa kulaputto bārāṇasiyaṃ rājakule nibbatto, pitu accayena rajje patitṭhāya vibhavasampanno pākaṇo ahosi. Tadā eko paccantarājā “rajjaṃ gaṇhissāmī”ti āgantvā nagaraṃ uparundhitvā khandhāvāraṃ kāretvā vihaṃsi. Atha rājā mātuyā saddhiṃ samānacchando hutvā sattāhaṃ khandhāvāranagare catūsu disūsu dvāraṃ pidhāpesi, nikkhamantānaṃ pavisantānañca dvāramūlhaṃ ahosi. Atha migadāyavihāre paccekabuddhā ugghosumu. Rājā sutvā dvāraṃ vivarāpesīti. Paccantarājāpi palāyi. So tena kammavipākena narakādīsu dukkhamanubhavitvā imasmiṃ buddhuppāde rājakule nibbattopi mātuyā saddhiṃ imaṃ evarūpaṃ dukkhamanubhavi. Tassa pana pabbajitakālato paṭṭhāya bhikkhusaṅghassa cattāro paccayā yadicchakaṃ uppajjanti. Evaṃ ettha vatthu samuṭṭhitaṃ.

Aparabhāge satthā sāvatthiṃ agamāsi. Thero bhagavantaṃ abhivādetvā, “bhante, mayhaṃ puññabalaṃ vīmaṃsissāmi, pañcabhikkhusatāni dethā”ti. “Gaṇha, sīvalī”ti. So pañcasate bhikkhū gaṇetvā himavantābhimukhaṃ gacchanto aṭavimaggaṃ gacchatī. Tassa paṭhamaṃ diṭṭhanigrodhe adhivatthā devatā satta divasāni dānaṃ adāsi. Iti so -

“Nigrodhaṃ paṭhamaṃ passi, dutiyaṃ paṇḍavapabbataṃ;
Tatiyaṃ aciravatiyaṃ, catutthaṃ varasāgaraṃ.

“Pañcamaṃ himavantaṃ so, chaṭṭhaṃ chaddantupāgami;
Sattamaṃ gandhamādanaṃ, aṭṭhamaṃ atha revata”nti. -

Sabbaṭṭhānesu satta satta divasāneva dānaṃ adaṃsu. Gandhamādanapabbate pana nāgadattadevarājā sattasu divasesu ekadivasam khīraṇḍapātaṃ adāsi, ekadivasam sappiṇḍapātaṃ adāsi. Atha naṃ bhikkhusaṅgho āha - “āvuso, imassa devaraṇṇo neva dhenuyo duyhamānā paññāyanti, na dadhinimmathanaṃ, kuto te, devarāja, idaṃ uppajjati”ti? “Bhante, kassapadasabalassa kāle khīrasalākabhaddadānassetam phala”nti devarājā āha.

Aparabhāge satthā khadiravaniyarevatattherassa paccuggamanaṃ akāsi. Kathaṃ? Athāyasmā sārīputto satthāraṃ āha - “bhante, mayhaṃ kira kaniṭṭhabhātā revato pabbajito, so abhirameyya vā na vā, gantvā naṃ passissāmī”ti. Bhagavā revatassa āradhavi-passakabhāvaṃ ṇatvā dve vāre paṭikkhipitvā tatiyavāre yācito arahattappattabhāvaṃ ṇatvā - sārīputta, ahampi gamissāmi bhikkhūnaṃ ārocehīti. Thero bhikkhū sannipātāpetvā - “āvuso, satthā cārikaṃ caritukāmo, gantukāmā āgacchantū”ti sabbesaṃyeva ārocesi. Dasabalassa cārikatthāya gamanakāle ohiyyamānakabhikkhū nāma appakā honti, “satthu suvaṇṇavaṇṇaṃ sarīraṃ passissāma, madhuradhammakathaṃ vā suṇissāmā”ti yebhuyyena gantukāmā bahutarāva honti. Iti satthā mahābhikkhusaṅghaparivāro “revataṃ passissāmā”ti nikkhanto.

Athekasmiṃ padese ānandatthero dvedhāpathaṃ patvā bhagavantaṃ pucchi - “bhante, imasmiṃ ṭhāne dvedhāpatho, kataramaggena bhikkhusaṅgho gacchatū”ti? “Kataramaggo, ānanda, ujuko”ti? “Bhante, ujumaggo tiṃsayojaniko amanussapatho. Parihāramaggo pana satṭhiyojaniko khemo subhikkho”ti. “Ānanda, sīvali, amhehi saddhiṃ āgato”ti? “Āma, bhante, āgato”ti. “Tena hi saṅgho ujumaggameva gacchatu, sīvalissa puññaṃ vīmaṃsissāmā”ti. Satthā bhikkhusaṅghaparivāro sīvalittherassa puññavīmaṃsanatthaṃ tiṃsayojanamaggaṃ abhiruhi.

Maggaṃ abhiruhanaṭṭhānato paṭṭhāya devasaṅgho yojane yojane ṭhāne nagaraṃ māpetvā buddhappamukhassa bhikkhusaṅghassa vasanaṭṭhāya vihāre paṭiyādesi. Devaputtā rañña pesitakammakārā viya hutvā yāgukhajjakādīni gahetvā - “kaḥaṃ, ayyo sīvalī”ti pucchantaṃ gacchanti. Thero sakkārasammānaṃ gāhāpetvā satthu santikaṃ gacchati. Satthā bhikkhusaṅghena saddhiṃ paribhuñji. Imināva niyāmena satthā sakkāraṃ anubhavanto devasikaṃ yojanaparamaṃ gantvā tiṃsayojanikaṃ kantāraṃ atikkamma khadiravaniyarevatattherassa vasanaṭṭhānaṃ patto, thero satthu āgamaṃ ṇatvā attano vasanaṭṭhāne buddhappamukhassa bhikkhusaṅghassa pahonakavihāre dasabalassa gandhakuṭiṃ rattitṭhānadivāṭṭhānāni ca iddhiyā māpetvā tathāgatassa paccuggamanaṃ gato. Satthā alaṅkatapaṭiyattena maggena vihāraṃ pāvisi. Atha tathāgate gandhakuṭiṃ pavitṭhe bhikkhū vassaggena pattasenāsanāni pavisiṃsu. Devatā “akālo āhārassā”ti aṭṭhavidhaṃ pānakaṃ āharisṃsu. Satthā saṅghena saddhiṃ pānakaṃ pivi. Iminā niyāmeneva tathāgatassa sakkārasammānaṃ anubhavantasessa addhamāso atikkanto.

Athekacce ukkaṇṭhitabhikkhū ekasmiṃ ṭhāne nisīditvā kathaṃ uppādayiṃsu - “dasabalo ‘mayhaṃ aggasāvakaṃ kaniṭṭhabhātā’ti vatvā evarūpaṃ navakammikaṃ bhikkhuṃ passituṃ āgato, imassa vihārassa santike jetavanavihāro vā veḷuvanavihārādayo vā kiṃ karissanti? Ayampi bhikkhu evarūpassa navakammassa kāraṃ, kiṃ nāma samaṇadhammaṃ karissatī”ti? Atha satthā cintesi - “mayi idha ciraṃ vasante idaṃ ṭhānaṃ ākiṇṇaṃ bhavissati, āraññaṃ nāma bhikkhū pavivekatthikā honti, revatassa phāsuvihāro na bhavissati”ti. Tato therassa divāṭṭhānaṃ gato. Theropi ekakova caṅkamanakoṭiyaṃ ālambanaphalakaṃ nissāya

pāsāṇaphalake nisinno satthāraṃ dūratova āgacchantāṃ disvā paccuggantvā vandi.

Atha naṃ satthā pucchi - “revata, idaṃ vāḷamigaṭṭhānaṃ, caṇḍānaṃ hatthiassādīnaṃ saddaṃ sutvā kiṃ karosī”ti? “Tesaṃ me, bhante, saddaṃ suṇato araṇṇapīti nāma uppannā”ti. Satthā imasmiṃ ṭhāne revatattherassa pañcahi gāthāsatehi araṇṇānisamsaṃ nāma kathetvā punadivase avidūraṭṭhāne piṇḍāya caritvā revatattheraṃ āmantetvā yehi bhikkhūhi therassa avaṇṇo kathito, tesaṃ kattarayaṭṭhiupāhanatelanālichattānaṃ pamussanabhāvamakāsi. Te attano parikkhāratthāya nivattā āgatamaggeneva gacchantāpi taṃ ṭhānaṃ sallakkhetuṃ na sakkonti. Paṭhamañhi te alaṅkatapaṭiyattena maggena gantvā, taṃdivasaṃ pana visamamaggena gacchantā tasmīṃ tasmīṃ ṭhāne ukkuṭikaṃ nisīdantā jaṇṇukehi gacchanti. Te gumble ca gacche ca kaṇḍake ca maddantā attanā vasitasabhāgaṭṭhānaṃ gantvā tasmīṃ tasmīṃ khadirakhāṇuke laggitāṃ attano chattaṃ sañjānanti, upāhanaṃ kattarayaṭṭhiṃ telanāḷiñca sañjānanti. Te tasmīṃ samaye “iddhimā ayaṃ bhikkhū”ti ṇatvā attano parikkhāramādāya “dasabalassa paṭiyattasakkāro nāma evarūpo hotī”ti vadantā agamaṃsu.

Purato āgate bhikkhū, visākhā upāsikā, attano gehe nisinnakāle pucchi - “manāpaṃ nu kho, bhante, revatassa vasanaṭṭhāna”nti? “Manāpaṃ, upāsike, nandavanacittalatāvanapaṭibhāgaṃ taṃ senāsana”nti. Atha tesaṃ pacchato āgate bhikkhū pucchi - “manāpaṃ, ayyā, revatassa vasanaṭṭhāna”nti? “Mā puccha, upāsike, kathetuṃ ayuttaṭṭhānaṃ, etaṃ ujjaṅgalasakkharapāsāṇavisamakhadiravanaṃ eva, tattha so bhikkhu vasatī”ti.

Visākhā purimānaṃ pacchimānañca bhikkhūnaṃ kathaṃ sutvā, “kesaṃ nu kho kathā saccā”ti pacchābhattaṃ gandhamālaṃ ādāya dasabalassa upaṭṭhānaṃ gantvā vanditvā ekamantaṃ nisinnā satthāraṃ pucchi - “bhante, revatattherassa vasanaṭṭhānaṃ ekacce ayyā vaṇṇenti, ekacce nindanti, kimetaṃ, bhante”ti? “Visākhe, ramaṇiyaṃ vā hotu mā vā, yasmiṃ ṭhāne ariyānaṃ cittaṃ ramati, tadeva ṭhānaṃ ramaṇiyaṃ nāmā”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

“Gāme vā yadi vāraṇṇe, ninne vā yadi vā thale;
Yattha arahanto viharanti, taṃ bhūmirāmaṇeyyaka”nti.

Aparabhāge bhagavā ariyagaṇamañjhe nisinno therāṃ “etadaggaṃ, bhikkhave, mama sāvakānaṃ bhikkhūnaṃ lābhīnaṃ yadidaṃ, sīvalī”ti etadagge ṭhapesi.

54. Athāyasmā sīvalitthero arahattaṃ patvā pattaetadaggaṭṭhāno attano pubbakammaṃ saritvā somanassajāto pubbacaritāpadānaṃ pakāsento padumuttaro nāma jīnotiādīmāha. Anuttānatthapadavaṇṇanameva karissāma.

55. Sīlaṃ tassa asaṅkheyyanti tassa padumuttarassa bhagavato sīlaṃ asaṅkheyyaṃ.

“Nava koṭṭisahasāni, asītisatakoṭṭiyo;
Pañṇāsasatasahasāni, chattiṃsā ca punāpare.

“Ete saṃvaravinayā, sambuddhena pakāsītā;
Peyyālamukhena niddiṭṭhā, sikkhāvinayasamvare”ti. -

Evaṃ vuttasikkhāpadāni bhikkhūnaṃ sāvakapañṇattivasena vuttāni. Bhagavato pana sīlaṃ asaṅkheyyameva saṃkhātūṃ gaṇetuṃ asakkuṇeyyanti attho. Samādhivajirūpamo yathā vajiraṃ indanīlamaṇiveḷuriyamaṇiphalikamasāragallādīni

ratanāni vijjhati chiddāvachiddaṃ karoti, evameva padumuttarassa bhagavato lokuttaramaggasamādhi paṭipakkhapaccanīkadhamme vijjhati bhindati samucchindatīti attho. Asaṅkheyyaṃ ñāṇavaraṃ tassa buddhassa cattāri saccāni sattatimsabodhipakkhiyadhamme saṅkhatāsaṅkhatadhamme ca jānituṃ paṭivijjhituṃ samatthaṃ sayambhūñāṇasabbaññutaññādiñāṇasamūhaṃ asaṅkheyyaṃ, atītānāgatapaccuppannādibhedena saṃkhāviraḥanti attho. Vimutti ca anopamāti saṃkilesehi vimuttattā sotāpattiphalādikā catasso vimuttiyo anupamā upamārahitā “imā viya bhūtā”ti upametū na sakkāti attho. Sesāṃ uttānatthamevāti.

Sīvalittheraapadānavañṇanā samattā.

4. Vaṅgīsattheraapadānavañṇanā

Catutthāpadāne padumuttaro nāma jinotiādikaṃ āyasmato vaṅgīsattherassa apadānaṃ. Ayampi purimabuddhesu katādhikāro tattha tattha bhava vivaṭṭūpanissayāni puññāni upacinanto padumuttarassa bhagavato kāle haṃsavatīnagare mahābhogakule nibbatto vuddhippatto dhammaṃ sotuṃ gacchantehi nagaravāsīhi saddhiṃ vihāraṃ gantvā dhammaṃ suṇanto satthāraṃ ekabhikkhuṃ paṭibhānavantānaṃ aggaṭṭhāne ṭhapentaṃ disvā satthu adhikārakammaṃ katvā - “ahampi anāgate paṭibhānavantānaṃ aggo bhaveyya”nti patthanaṃ katvā satthārā byākato yāvajīvaṃ kusalaṃ katvā devamanussesu ubhayasampattiyo anubhavitvā imasmiṃ buddhuppāde sāvattiyaṃ brāhmaṇakule nibbattitvā mātu paribbājikābhāvena aparabhāge paribbājakoti pākaṭo vaṅgīsoti ca laddhanāmo tayo vede uggaṇhitvā tato ācariyaṃ ārādhettvā chavasīsajānanamantaṃ nāma sikkhitvā chavasīsaṃ nakkena ākoṭettvā - “ayaṃ satto asukayoniyaṃ nibbatto”ti jānāti.

Brāhmaṇā “ayaṃ amhākaṃ jivikāya maggo”ti vaṅgīsaṃ gahetvā gāmanigamarājadhāniyo vicariṃsu. Vaṅgīso tivassamatthake matānampi sīsaṃ āharāpetvā nakkena ākoṭettvā - “ayaṃ satto asukayoniyaṃ nibbatto”ti vatvā mahājanassa kaṅkhācchedanattaṃ te te jane āvāhetvā attano attano gatiṃ kathāpeti. Tena tasmīṃ mahājano abhippasīdati. So taṃ nissāya mahājanassa hatthato satampi sahasampi labhati. Brāhmaṇā vaṅgīsaṃ ādāya yathāruci vicariṃsu. Vaṅgīso satthu guṇe sutvā satthāraṃ upasaṅkamtukāmo ahosi. Brāhmaṇā “samaṇo gotamo māyāya taṃ āvaṭṭessatī”ti paṭikkhipiṃsu.

Vaṅgīso tesāṃ vacanaṃ anādiyitvā, satthu santikaṃ gantvā, paṭisanthāraṃ katvā, ekamantaṃ nisīdi. Satthā taṃ pucchi - “vaṅgīsa, kiñci sippaṃ jānātī”ti? “Āma, bho gotama, chavasīsamantaṃ nāmekāṃ jānāmi, tena tivassamatthake matānampi sīsaṃ nakkena ākoṭettvā nibbattaṭṭhānaṃ jānāmi”ti. Atha satthā tassa ekaṃ niraye nibbattassa sīsaṃ, ekaṃ manussesu, ekaṃ devesu, ekaṃ parinibbutassa sīsaṃ āharāpetvā dassesi. So paṭhamasīsaṃ ākoṭettvā, “bho gotama, ayaṃ satto niraye nibbatto”ti āha. Sādhu vaṅgīsa, suṭṭhu tayā diṭṭhaṃ, “ayaṃ satto kuhiṃ nibbatto”ti pucchi. “Manussaloke”ti. “Ayaṃ kuhi”nti? “Devaloke”ti. Tiṇṇannampi nibbattaṭṭhānaṃ kathesi. Parinibbutassa pana sīsaṃ nakkena ākoṭento neva antaṃ na koṭiṃ passi. Atha naṃ satthā “na sakkosi, vaṅgīsā”ti pucchi. “Passatha, bho gotama, upaparikkhāmi tāvāti punappunaṃ parivattettvāpi bāhirakamantena khīṇāsavassa sīsaṃ jānituṃ na sakkoti. Athassa matthakato sedo mucci. So lajjitvā

tuṇhī ahosi”. Atha naṃ satthā “kilamasi, vaṅgīsā”ti āha. “Āma, bho gotama, imassa nibbattaṭṭhānaṃ jānituṃ na sakkomi. Sace tumhe jānātha, kathethā”ti. “Vaṅgīsa, ahaṃ etampi jānāmi, ito uttariṃ jānāmi”ti vatvā -

“Cutim yō vedi sattānaṃ, upapattiñca sabbaso;
Asattaṃ sugataṃ buddhaṃ, tamahaṃ brūmi brāhmaṇaṃ.

“Yassa gatiṃ na jānanti, devā gandhabbamānusa;
Khīṇāsavaṃ arahantaṃ, tamahaṃ brūmi brāhmaṇa”nti. -

Imā dve gāthāyo abhāsi. So tena hi, bho gotama, taṃ vijjaṃ me dethāti apacitiṃ dassetvā satthu santike nisīdi. Satthā “amhehi samānalīṅgassa demā”ti āha. Vaṅgīso “yaṃ kiñci katvā mayā imaṃ mantaṃ gahetuṃ vaṭṭatī”ti brāhmaṇe upagantvā āha - “tumhe mayi pabbajante mā cintayittha, ahaṃ mantaṃ uggaṇhitvā sakalajambudīpe jeṭṭhako bhavissāmi, tumhākampi tena bhaddameva bhavissatī”ti so mantatthāya satthu santikaṃ upasaṅkamitvā pabbajjaṃ yāci. Tadā ca thero nigrodhakappo bhagavato santike ṭhito hoti, taṃ bhagavā āṇāpesi - “nigrodhakappa, imaṃ pabbājehī”ti. Thero satthu āṇāya taṃ pabbājetvā “mantaparivāraṃ tava uggaṇhāhī”ti dvattiṃsākāraṃ kammaṭṭhānaṃ vipassanāṃ kammaṭṭhānaṃ ācikkhi. So dvattiṃsākāraṃ kammaṭṭhānaṃ sajjhāyantaṃ vipassanāya kammaṭṭhānaṃ paṭṭhapesi. Brāhmaṇa taṃ upasaṅkamitvā - “kiṃ, bho vaṅgīsa, samaṇassa gotamassa santike sippaṃ uggaṇhitā”nti pucchimṣu. “Āma sikkhitaṃ”. “Tena hi ehi gamissāmā”ti. “Kiṃ sippasikkhanena, gacchatha tumhe na mayhaṃ tumhehi kattabbakicca”nti. Brāhmaṇa “tvampi dāni samaṇassa gotamassa vasaṃ āpanno, māyāya āvaṭṭito, kiṃ mayaṃ tava santike karissāmā”ti āgatamaggeneva pakkamimṣu. Vaṅgīso vipassanaṃ vaḍḍhetvā arahattaṃ sacchākāsi.

96. Evaṃ thero arahattaṃ patvā attano pubbakammaṃ saritvā somanassajāto pubbacaritāpadānaṃ pakāsento padumuttaro nāma jinotiādimāha. Anuttānatthameva vaṇṇayissāma.

99. Pabhāhi anurañjantoti so padumuttaro bhagavā nīlapītādichabbaṇṇapabhāhi raṃsīhi anurañjanto jalanto sobhayamāno vijjotamānoti attho. Veneyyapadumāni soti padumuttarasūriyo attano vacanasāṅkhātena sūriyaraṃsiyā veneyyajanasāṅkhātapadumāni visesena bodhento pabodhento arahattamaggādhigamena phullitāni karotīti attho.

100. Vesārajjehi sampannoti -

“Antarāye ca niyyāne, buddhatte āsavakkhaye;
Etesu catuṭṭhānesu, buddho suṭṭhu visārado”ti. -

Evaṃ vuttacatuvesārajjañāṇehi sampanno samaṅgībhūto samannāgatoti attho.

105. Vāgīso vādisūdanoti vādīnaṃ paṇḍitajanānaṃ īso padhāno “vādīso”ti vattabbe da-kārassa ga-kāraṃ katvā evaṃ vuttanti daṭṭhabbaṃ. Sakatthaparattavādaṃ sūdati paggharāpeti pākaṭaṃ karotīti vādisūdano.

110. Māramasanāti khandhamārādayo pañcamāre masati parāmasati viddhamsetīti māramasano. Diṭṭhisūdanāti vohāraparamatthasaṅkhātaṃ diṭṭhidassanaṃ sūdati paggharaṃ dīpetīti diṭṭhisūdano.

111. Vissāmbabhūmi santānanti sakalasamāsārasāgare santānaṃ kilamantānaṃ sotāpattimaggādiadhigamāpanena vissamabhūmi vissamaṭṭhānaṃ vūpasamanaṭṭhānanti attho.

132. Tatohaṃ vihatārambhoti tato paccekabuddhassa sarīradassanena ahaṃ vihatārambho vinaṭṭhasārambho, vinaṭṭhamāno nimmado hutvā pabbajjaṃ saṃ suṭṭhu yāciṃ saṃyāciṃ ārocesinti attho. Sesāṃ suviññeyyamevāti.

Vaṅḡsattheraapadānavañṇanā samattā.

5. Nandakattheraapadānavañṇanā

Pañcamāpadāne padumuttaro nāma jinotiādikaṃ āyasmato nandakattherassa apadānaṃ. Ayampi purimabuddhesu katādhikārotiādi sabbaṃ pāṭhānusārena suviññeyyamevāti.

Nandakattheraapadānavañṇanā samattā.

6. Kāḷudāyittheraapadānavañṇanā

Chaṭṭhāpadāne padumuttaro nāma jinotiādikaṃ āyasmato kāḷudāyittherassa apadānaṃ. Ayampi purimabuddhesu katādhikāro tattha tattha bhava vivaṭṭūpanissayāni puññāni upacinanto padumuttarassa bhagavato kāle haṃsavatīnagare kulagehe nibbatto viññutaṃ patto satthu dhammadesanaṃ suṇanto satthāraṃ ekaṃ bhikkhuṃ kulappasādakānaṃ aggaṭṭhāne ṭhapentaṃ disvā tajjaṃ abhinīhārakammaṃ katvā taṃ ṭhānantaraṃ patthesi. Satthāpi byākāsi. So yāvajīvaṃ kusalaṃ katvā devamanussesu saṃsaranto amhākaṃ bodhisattassa mātukucchiyaṃ paṭisandhiggahaṇadivase devalokato cavitvā kapilavatthusmiṃyeva amaccakule paṭisandhiṃ gaṇhi. Bodhisattena saha ekadivaseyeva jāto, taṃdivasaṃyeva naṃ dukūlacumbaṭakena nipajjāpetvā bodhisattassa upaṭṭhānaṃ nayiṃsu. Bodhisattena hi saddhiṃ bodhirukkho, rāhulamātā, cattāro nidhī, ārohaniyahatthī, kaṇḍako, channo, kāḷudāyīti ime satta ekadivase jātattā saha jātā nāma ahesuṃ. Athassa nāmaggaṇadivase sakalanagarassa udaggacittadivase jātattā udāyīteva nāmaṃ kariṃsu. Thokaṃ kāḷadhātukattā pana kāḷudāyīti paññāyittha. So bodhisattena saddhiṃ kumārakīlaṃ kīlanto vuddhiṃ agamāsi.

Aparabhāge lokanāthe mahābhiniikkhamanaṃ nikkhamitvā anukkamena sabbaññutaṃ patvā pavattitavaradhammacakke rājagahaṃ upanissāya veḷuvane viharante suddhodanamahārājā taṃ pavattiṃ sutvā purisasahassaparivāraṃ ekaṃ amaccaṃ “puttaṃ me idhānehi”ti pesesi. So satthu dhammadesanāvelāyaṃ satthu santikaṃ gantvā parisapariyante ṭhito dhammaṃ sutvā saparivāro arahattaṃ pāpuṇi. Atha ne satthā “etha, bhikkhavo”ti hatthaṃ pasāresi. Sabbe taṃkhaṇaṃyeva iddhi mayapattacīvaradharā vassasaṭṭhikattherā viya ahesuṃ. Arahattappattato paṭṭhāya ariyā nāma majjhataṭṭhā honti, tasmā raññā pesitasāsaṇaṃ dasabalassa nārocesi. Rājā neva gato āgacchatī, na sāsanaṃ suyattīti aparaṃpi amaccaṃ purisasahassaparivāraṃ pesesi. Tasmimpi tathā paṭipanne aparaṃpīti etena nayena navapurisasahassaparivāre nava amacce pesesi. Sabbe gantvā arahattaṃ patvā tuṇhībhūtā ahesuṃ.

Atha rājā cintesi - “ettakā janā mayi sinehābhāvena dasabalassa idhāgamanatthāya na kiñci kathayiṃsu, ayaṃ kho pana udāyī dasabalena samavayo saha paṃsukīlīko, mayi ca sinehavā, imaṃ pesessāmi”ti. Atha taṃ pakkosāpetvā, “tāta, tvaṃ

purisasahassaparivāro gantvā dasabalaṃ idhānehī”ti vatvā pesesi. So pana gacchanto “sacāhaṃ, deva, pabbajitūṃ labhissāmi, evāhaṃ bhagavantaṃ idhānessāmi”ti vatvā raññā “pabbajitopi mama puttāṃ dassehi”ti vutto rājagahaṃ gantvā satthu dhammadesanāvelāya parisapariyante t̥hito dhammaṃ sutvā saparivāro arahattaṃ patvā ehibhikkhubhāve patiṭṭhāsi. So arahattaṃ patvā - “na tāvāyaṃ dasabalassa kulanagaraṃ gantuṃ kālo, vassante pana upagate pabbatesu vanasaṇḍesu haritaṇṇasañchannāya bhūmiyā gamanakālo bhavissati”ti gamanakālaṃ āgamento vassante sampatte satthu kulanagaraṃ gantuṃ gamanavaṇṇaṃ saṃvaṇṇesi. Vuttañcetaṃ theragāthāya -

“Aṅgārino dāni dumā bhadante, phalesino chadanaṃ vipphāya;
Te accimantova pabhāsanti, samayo mahāvīra bhāgī rasānaṃ.

“Dumāni phullāni manoramāni, samantato sabbadisā pavanti;
Pattaṃ pahāya phalamāsaṇā, kālo ito pakkamanāya vīra.

“Nevātisītaṃ na panātiṇhaṃ, sukhā utu addhaniyā bhadante;
Passantu taṃ sākiyā koḷiyā ca, pacchā mukhaṃ rohiniyaṃ tarantaṃ.

“Āsāya kasate khettaṃ, bījaṃ āsāya vappati;
Āsāya vāṇijā yanti, samuddaṃ dhanahārakā;
Yāya āsāya tiṭṭhāmi, sā me āsā samijjhatu.

“Nātisītaṃ nātiṇhaṃ, nātidubbhikkhachātakaṃ;
Saddalā haritā bhūmi, esa kālo mahāmuni.

“Punappunañceva vapanti bījaṃ, punappunaṃ vassati devarājā;
Punappunaṃ khettaṃ kasanti kassakā, punappunaṃ dhaññaṃ upeti ratṭhaṃ.

“Punappunaṃ yācanakā caranti, punappunaṃ dānapatī dadanti;
Punappunaṃ dānapatī daditvā, punappunaṃ saggamupenti t̥hānaṃ.

“Vīro have sattayugaṃ puneti; Yasmiṃ kule jāyati bhūripaṇṇo;
Maññaṃahaṃ sakkati devadevo, tayā hi jāto muni saccaṇāmo.

“Suddhodano nāma pitā mahesino, buddhassa mātā pana māyanāmā;
Yā bodhisattaṃ parihariya kucchina, kāyassa bhedā tidivamhi modati.

“Sā gotamī kālakatā ito cutā, dibbehi kāmehi samaṅgibhūtā;
Sā modati kāmagaṇehi pañcahi, parivāritā devagaṇehi tehi.

“Buddhassa puttomhi asayhasāhino, aṅgīrasassappaṭimassa tādino;
Pitupitā mayhaṃ tuvaṃsi sakka, dhammena me gotama ayyakosī”ti.

“Ambā panasā kapiṭṭhā ca, pupphapallavalaṅkatā;
Dhuvapphalāni savanti, khuddāmadhukakūpamā;
Sevamāno ubho passe, gantukālo mahāyassa.

“Jambū sumadhurā nīpā, madhugaṇḍidivapphalā;
Tā ubhosu pajjotanti, gantukālo mahāyasa.

“Tiṇḍukāni piyālāni, soṇṇavaṇṇā manoramā;
Khuddakapphalā niccaṃ, gantukālo mahāyasa.

“Kadalī pañcamocci ca, supakkaphalabhūsitā;
Ubhopassesu lambanti, gantukālo mahāyasa.

“Madhupphaladharā niccaṃ, morarukkhā manoramā;
Khuddakapphalā niccaṃ, gantukālo mahāyasa.

“Hintālatālapantī ca, rajatakkhandhova jotare;
Supakkaphalasañchannā, khuddakappā madhussavā;
Phalāni tāni khādante, gantukālo mahāyasa.

“Udumbarāruṇāvaṇṇā, sadāsumadhurapphalā;
Ubhopassesu lambanti, gantukālo mahāyasa.

“Itthambhūtā anakā te, nānāphaladharā dumā;
Ubhopassesu lambanti, gantukālo mahāyasa.

“Campakā salaḷā nāgā, sugandhā māluteritā;
Supupphitaggaṃ jotanti, sugandhenābhipūjayum;
Sādarā vinatāneva, gantukālo mahāyasa.

“Punnāgā giripunnāgā, pupphitā dharaṇīruhā;
Supupphitaggaṃ jotanti, sugandhenābhipūjayum;
Sādarā vinatuggaggā, gantukālo mahāyasa.

“Asokā koviḷārā ca, somanassakarā varā;
Sugandhā kaṇṇikā bandhā, rattavaṇṇehi bhūsitā;
Sādarā vinatuggaggā, samayo te mahāyasa.

“Kaṇṇikārā phullitā niccaṃ, sovaṇṇaramsijotakā;
Dibbagandhā pavāyanti, disā sabbāni sobhayaṃ;
Sādarā vinatāneva, samayo te mahāyasa.

“Supattā gandhasampannā, ketakī dhanuketakī;
Sugandhā sampavāyanti, disā sabbābhigandhino;
Sādarā pūjayantāva, samayo te mahāyasa.

“Mallikā jātisumanā, sugandhā khuddamallikā;
Disā sabbā pavāyanti, ubho magge pasobhayaṃ;
Sādarā te palambanti, samayo te mahāyasa.

“Sindhuvārā sītagandhā, sugandhā māluteritā;
Disā sabbābhipūjentā, ubho magge pasobhayaṃ;
Sādarā vinatuggaggā, samayo te mahāyasa.

“Sīhā kesarasīhā ca, catuppadanisevitā;
Acchambhītā surāpāne, migarājā patāpino.

“Sīhanādena pūjenti, sādarā te migābhibhū;

Maggamhi ubhato vūḷhā, samayo te mahāyasa.

“Byagghā sindhavā nakulā, sādhurūpā bhayānakā;
Ākāse sampatantāva, nibbhītā yena kenaci;
Tehi te sādarā natā, samayo te mahāyasa.

“Tidhā pabhinnā chaddantā, surūpā sussarā subhā;
Sattappatiṭṭhitaṅgā te, ubho maggesu kūjino;
Sādarā hāsamānāva, samayo te mahāyasa.

“Migā varāhā pasadā, citrāsāvayavā subhā;
Ārohapariṇāhena, surūpā aṅgasamṃyutā;
Ubho magge gāyamānāva, samayo te mahāyasa.

“Gokaṇṇā sarabhā rurū, ārohapariṇāhino;
Surūpā aṅgasampannā, sevamānāva accharum;
Sevamānā tehi tadā, samayo te mahāyasa.

“Dīpī acchā taracchā ca, tudarā varuṇā sadā;
Te dāni sikkhitā sabbe, mettāya tava tādino;
Te paccasevakā addhā, samayo te mahāyasa.

“Sasā siṅgālā nakulā, kalandakāḷakā bahū;
Kasturā sūrā gandhā te, kevalā gāyamānāva.

Samayo te mahāyasa;

“Mayūrā nīlagīvā te, susikhā subhapakkhikā;
Supiñchā te sunādā ca, veḷuriyamaṇisannibhā;
Nādaṃ karontā pūjenti, kālo te pitudassane.

“Suvaṇṇacitrahaṃsā ca, javahaṃsā vihācarā;
Te sabbe āsayā chuddhā, jinadassanabyāvaṭṭā;
Madhurassarena kūjanti, kālo te pitudassane.

“Haṃsā koṇcā sunadā te, cakkavākā nadīcarā;
Bakā balākā rucirā, jalakākā sarakukkuṭṭā;
Sādarābhinādino ete, kālo te pitudassane.

“Citrā surūpā sussarā, sāḷikā suvataṇḍikā;
Rukkhaḅḅā sampatantā te, ubho maggesu kūjino;
Tesu tesu nikūjanti, kālo te pitudassane.

“Kokilā sakalā citrā, sadā mañjussarā varā;
Vimhāpitā te janataṃ, saddhimittādiḅ surā;
Sarehi pūjayantāva, kālo te pitudassane.

“Bhīṅkā kurarā sārā, pūritā kānane sadā;
Ninnādayantā pavanaṃ, aññaṃaññaṃsamaṅgino;
Gāyamānā sareneva, kālo te pitudassane.

“Tittirā susarā sārā, susarā vanakukkuṭā;
Mañjussarā rāmaṇeyyā, kālo te pitudassane.

“Setavālukasañchannā, supatitthā manoramā;
Madhurodakasampuṇṇā, sarā jotanti te sadā;
Tattha nhatvā pivitvā ca, samayo te ñātidassane.

“Kumbhīrāmakarākiṇṇā, valayā muñjarohitā;
Macchakacchapabyāviddhā, sarā sītodakā subhā;
Tattha nhatvā pivitvā ca, samayo te ñātidassane.

“Nīluppalasamākiṇṇā, tathā rattuppalehi ca;
Kumuduppalasaṃkiṇṇā, sarā sobhantinekadhā;
Tattha sītalakā toyā, samayo te ñātidassane.

“Puṇḍarīkehi sañchannā, padumehi samohatā;
Ubho maggesu sobhanti, pokkharañño tahiṃ tahiṃ;
Tatthodakāni nhāyanti, samayo te ñātidassane.

“Setapulinasamākiṇṇā, supatitthā manoramā;
Sītodakamahoghehi, sampuṇṇā tā nadī subhā;
Ubho maggehi sandanti, samayo te ñātidassane.

“Maggassa ubhatopasse, gāmanigamasamākulā;
Saddhā pasannā janatā, ratanattayamāmakā;
Tesaṃ sampuṇṇasaṅkappo, samayo te ñātidassane.

“Tesu tesu padesesu, devā mānussakā ubho;
Gandhamālābhipūjenti, samayo te ñātidassane”ti.

Evam thero saṭṭhimattāhi gāthāhi satthu gamanavaṇṇaṃ saṃvaṇṇesi. Atha kho bhagavā “kāḷudāyī mama gamanaṃ pattheti, pūressāmissa saṅkappa”nti tattha gamane bahūnaṃ vīsesādhigamaṃ disvā vīsatisahassakhīṇāsavaparivuto rājagahato aturita-cārikāvasena vuttappakāraphalāphale anubhavanto dvipadacatuppādādisamūhānaṃ sevanapūjāya pūjīyamāno vuttappakārasugandhapupphagandhehi gandhiyamāno gāmanigamavāsīnaṃ saṅgahaṃ kurumāno kapilavatthugāmimaggaṃ paṭipajji. Thero iddhiyā kapilavatthuṃ gantvā rañño purato ākāse tṭhito adiṭṭhapubbaṃ vesaṃ disvā, raññā - “kosi tva”nti pucchito “sace amaccaputtaṃ tayā bhagavato santike pesitaṃ na jānāsi, evaṃ jānāhi”ti vadanto -

“Buddhassa puttomhi asayhasāhino, aṅgīrasassappaṭimassa tādino;
Pitupitā mayhaṃ tuvaṃsi sakka, dhammena me gotama ayyakosī”ti. -
gāthamāha;

Tattha buddhassa puttomhīti sabbaññubuddhassa ure vāyāmajanitāhi dhammadesanāhi jātātāya orasaputto amhi. Asayhasāhinoti abhisambodhito pubbe tṭhapetvā mahābodhisattaṃ aññehi sahītuṃ asakkuṇeyyattā asayhassa sakalabodhisambhārassa, mahākaruṇākārassa ca sahanato tato parampi aññehi

sahitum abhibhavitum asakkuṇeyyattā asayhānaṃ pañcannaṃ mārānaṃ sahanato abhibhavanato āsayānusayacaritādhimuttiādivibhāgāvabodhena yathārahaṃ veneyyānaṃ diṭṭhadhammikasamaparāyikaparamatthehi anusāsanisaṅkhātassa aññehi asayhassa buddhakicassa sahanato tattha vā sādhuṅkārībhāvato asayhasāhino. Aṅgīrasassāti aṅgīkatasīlādisampattikassa. “Aṅgamaṅgehi niccharaṇakaobhāsassā”ti apare. Keci pana “aṅgīraso siddhatthoti imāni dve nāmāni pitarāyeva gahitāni”ti vadanti. Appaṭimassāti anupamassa iṭṭhādīsu tādīlakhaṇasampattiyā tādīno. Pitupitā mayhaṃ tuvaṃsīti ariyajātivasena mayhaṃ pitu sammāsambuddhassa lokavohāravasena tvaṃ pitā asi. Sakkāti vaṃsena rājānaṃ ālapati. Dhammenāti sabhāvena ariyajātīlokiyajātīhi dvinnaṃ jātīnaṃ sabhāvasamodhānena. Gotamāti gottena rājānaṃ ālapati. Ayyakosīti pitāmaho ahosi. Ettha ca “buddhassa puttomhī”tiādiṃ vadanto thero aññaṃ byākāsi.

Evam pana attānaṃ jānāpetvā haṭṭhatuṭṭhena rañña mahārahe pallaṅke nisīdāpetvā attano paṭiyāditassa nānaggarasabhojanassa pattam pūretvā patte dinne gamanākāraṃ dasseti. “Kasmā gantukāmattha, bhuñjathā”ti vutte, satthu santikaṃ gantvā bhuñjissāmīti. Kahaṃ pana satthāti? Vīsatisahassabhikkhuparivāro tumhākaṃ dassanattāya maggaṃ paṭipannoti. Tumhe imaṃ piṇḍapātaṃ bhuñjatha, aññaṃ bhagavato haratha. Yāva ca mama putto imaṃ nagaraṃ pāpuṇāti, tāvassa itoyeva piṇḍapātaṃ harathāti. Thero bhattakiccaṃ katvā rañño ca parisāya ca dhammaṃ desetvā satthu āgamanato puretareva rājanivesanaṃ ratanattayaguṇesu abhippasannaṃ karonto sabbesaṃ passantānaṃyeva satthu āharitabbabhattapuṇṇaṃ pattam ākāse vissajjetvā sayampi vehāsaṃ abbhuggantvā piṇḍapātaṃ upanetvā satthu hatthe ṭhapesi. Satthāpi taṃ piṇḍapātaṃ paribhuñji. Evam satṭhiyojanaṃ maggaṃ divase divase yojanaṃ gacchantassa bhagavato rājagehato bhattam āharitvā adāsi. Bhagavā kamena kapilavatthunagaraṃ patvā punadivase rājavīthiyaṃ piṇḍāya carati. Taṃ sutvā suddhodanamahārājā tattha gantvā, “mā evaṃ kattabbaṃ mañña, nayidaṃ rājavaṃsappaveṇī”ti. “Ayaṃ tumhākaṃ, mahārāja, vaṃso, īdiso amhākaṃ pana buddhavaṃso”ti vatvā -

“Uttiṭṭhe nappamajjeyya, dhammaṃ sucaritaṃ care;
Dhammacārī sukhaṃ seti, asmiṃ loke paramhi ca.

“Dhammaṃ care sucaritaṃ, na naṃ duccharitaṃ care;
Dhammacārī sukhaṃ seti, asmiṃ loke paramhi cā”ti. -

Dhammaṃ desesi. Rājā sotāpattiphale paṭiṭṭhahi. Tato rājā buddhappamukhaṃ bhikkhusaṅghaṃ nimantetvā sakamandire bhojetvā sampavāretvā bhojanāvasāne dhammapālajātakaṃ sutvā sapariso anāgāmiphale paṭiṭṭhahi. Aparabhāge setacchattassa heṭṭhā nipannova arahattaṃ patvā parinibbāyi.

Tato bhagavā rāhulamātuyā bimbādeviyā pāsādaṃ gantvā tassā dhammaṃ desetvā sokaṃ vinodetvā candakinnarījātakadesanāya pāsādaṃ janetvā nigrodhārāmaṃ agamāsi. Atha bimbādevī puttaṃ rāhulakumāraṃ āha - “gaccha, tava pitu santakaṃ dhanam yācāhī”ti. Kumāro “dāyajjaṃ, me samaṇa, dehī”ti vatvā bhagavantaṃ anubandhitvā, “sukhā, te samaṇa, chāyā”ti vadanto gacchatī. Taṃ bhagavā nigrodhārāmaṃ netvā “lokutaradāyajjaṃ gaṇhāhī”ti vatvā pabbājesi. Atha bhagavā ariyagaṇamajjhe nisinna “etadaggaṃ, bhikkhave, mama sāvakānaṃ bhikkhūnaṃ kulappasādakānaṃ yadidaṃ kāḷudāyī”ti theram etadagge ṭhapesi.

165. Thero pattaetadaggaṭṭhāno attano pubbakammaṃ saritvā somanassajāto pubbacaritāpadānaṃ pakāsentō padumuttaro nāma jinotiādigāthāyo abhāsi. Tattha anuttānapadameva vaṇṇayissāma.

166. Guṇāguṇavidūti guṇaṅca agūṇaṅca guṇāguṇaṃ, vaṇṇāvaṇṇaṃ, kusalākusalaṃ vā taṃ jānātīti guṇāguṇavidū. Kataññūti aññehi kataguṇaṃ jānātīti kataññū, ekadivasampi bhattadānādinā katūpakārassa rajjampi dātuṃ samatthattā kataññū. Katavedīti kataṃ vindati anubhavati sampaṭicchatīti katavedī. Titthe yojeti pāṇineti sabbasatte nibbānapavesanupāye kusalapathe magge dhammadesanāya yojeti sampayojeti patiṭṭhāpetīti attho. Sesam uttānatthameva. Gamanavaṇṇanagāthānamattho theragāthāyaṃ vuttoyevāti.

Kāḷudāyittheraapadānavāṇṇanā samattā.

7. Abhayattheraapadānavāṇṇanā

Sattamāpadāne padumuttaro nāma jinotiādikaṃ āyasmato abhayattherassa apadānaṃ. Ayampi purimajinavaresu katādhikāro tattha tattha bhava vipaṭṭūpanissayāni puññāni upacinanto padumuttarassa bhagavato kāle haṃsavatīnagare brāhmaṇakule nibbatto. So vuddhimanvāya vedaṅgapārāgo sakaparasamayakusalo ekadivasam satthu dhammadesanaṃ sutvā pasannamānaso bhagavantam gāthāhi thomesi. So tattha yāvatāyukaṃ ṭhatvā puññāni katvā tato cuto devaloke nibbatto aparāparaṃ sugatīsyevaṃ saṃsaranto imasmim buddhuppāde rājagahe bimbisārarañño putto hutvā nibbatti, abhayottevassa nāmaṃ karimṣu. So vayappatto nigaṇṭhehi saddhim viśāsiko hutvā caranto ekadivasam nigaṇṭhena nāṭaputtena satthu vādāropanatthāya pesito nipuṇapañham pucchitvā nipuṇabyākaraṇaṃ sutvā pasanno satthu santike pabbajitvā kammaṭṭhānānurūpaṃ ñāṇaṃ pesetvā nacirasseva arahattaṃ pāpuṇi.

195. So arahattaṃ patvā attano pubbakammaṃ saritvā somanassajāto pubbacaritāpadānaṃ pakāsentō padumuttaro nāma jinotiādimāha. Taṃ sabbaṃ suviññeyyamevāti.

Abhayattheraapadānavāṇṇanā samattā.

8. Lomasakaṅgiyattheraapadānavāṇṇanā

Aṭṭhamāpadāne imamhi bhaddake kappetiādikaṃ āyasmato lomasakaṅgiyattherassa apadānaṃ. Ayampi purimabuddhesu katādhikāro tattha tattha bhava vivaṭṭūpanissayāni puññāni upacinanto kassapassa bhagavato kāle brāhmaṇakule nibbatto saddho pasanno ahosi. Aparo candano nāma tassa sahāyo cāsi. Te dvepi satthu santike dhammaṃ sutvā pasannamānasā pabbajitvā yāvajīvaṃ sīlaṃ rakkhitvā supārisuddhasīlā tato cutā devaloke nibbattitvā ekaṃ buddhantaṃ dibbasukhaṃ anubhaviṃsu. Tesu ayaṃ imasmim buddhuppāde sākiyakule nibbattitvā aparo candano devaputto hutvā tāvatīṃsabhavane nibbatti. Atha so sakyakulappasādakena kāḷudāyina ārādhitena bhagavatā sakyarājūnaṃ mānamaddanāya kataṃ vessantaradhammadesanāyaṃ pokkharavassaidhipāṭihāriyaṃ disvā pasannamānaso pabbajitvā majjhimanikāye vuttaṃ bhaddekarattasuttantadesanaṃ sutvā araññavāsaṃ vasanto bhaddekarattasuttantadesanānusāsanaṃ saritvā tadanusārena ñāṇaṃ pesetvā kammaṭṭhānaṃ manasi karitvā arahattaṃ pāpuṇi.

225. Arahattaṃ patvā attano pubbakammaṃ saritvā sañjātasomanasso pubbacaritāpadānaṃ pakāśento imamhi bhaddake kappetiādimāha. Tattha kappo tāva catubbidho - sārakappo, varakappo, maṇḍakappo, bhaddakappoti. Tesu yasmiṃ kappe eko buddho uppajjati, ayaṃ sārakappo nāma. Yasmiṃ dve vā tayo vā buddhā uppajjanti, ayaṃ varakappo nāma. Yasmiṃ cattāro buddhā uppajjanti, ayaṃ maṇḍakappo nāma. Yasmiṃ pañca buddhā uppajjanti, ayaṃ bhaddakappo nāma. Aññattha pana -

“Sārakappo maṇḍakappo, sāramaṇḍakappo tathā;
Varakappo bhaddakappo, kappā pañcavidhā siyuṃ.

“Eko dve tayo cattāro, pañca buddhā yathākkamaṃ;
Etesu pañcakappesu, uppajjanti vināyakā”ti. -

Evaṃ pañca kappā vuttā. Tesu ayaṃ kappo “kakusandho koṇāgamano kassapo gotamo metteyyo”ti pañcabuddhapaṭimaṇḍitattā bhaddakappo nāma jāto.

Tasmā imasmiṃ bhaddakappamhi kassapo nāyako uppajjīti sambandho. Sesam uttānatthamevāti.

Lomasakaṅgiyattheraapadānavañṇanā samattā.

9. Vanavacchattheraapadānavañṇanā

Navamāpadāne imamhi bhaddake kappetiādikaṃ āyasmato vanavacchattherassa apadānaṃ. Ayampi purimabuddhesu katādhikāro tattha tattha bhava vivaṭṭūpanissayāni puññāni upacinanto kassapassa bhagavato kāle kulagehe nibbatto viññutaṃ patvā satthu dhammadesanaṃ sutvā saddhājāto pabbajitvā parisuddhaṃ brahmacariyaṃ caritvā tato cuto devaloke nibbatto, tato cuto araññāyatane bhikkhūnaṃ samīpe kapotayoniyaṃ nibbatto. Tesu mettacitto dhammaṃ sutvā tato cuto devamanussesu saṃsaranto imasmiṃ buddhuppāde kapilavatthusmiṃ brāhmaṇakule nibbatti. Tassa mātukucchigatakāleyeva mātu dohaḷo udapādi vane vasituṃ vane vijāyituṃ. Tato icchānurūpavasena vane vasantiyā gabbhavuṭṭhānaṃ ahosi. Gabbhato nikkhantañca naṃ kāsāvakaṇḍena paṭiggahesuṃ. Tadā bodhisattassa uppannakālo, rājā taṃ kumāraṃ āharāpetvā saheva posesi. Atha bodhisatto mahābhiniikkhamaṃ nikkhamitvā pabbajitvā chabbasāni dukkarakārikaṃ katvā buddhe jāte so mahākassapassa santikaṃ gantvā tassovāde pasanno tassa santikā buddhuppādabhāvaṃ sutvā satthu santikaṃ gantvā dhammaṃ sutvā pabbajitvā nacirasseva chaḷabhiñño arahā ahosi.

251. So arahattaṃ patvā attano pubbakammaṃ saritvā somanassajāto pubbacaritāpadānaṃ pakāśento imamhi bhaddake kappetiādimāha. Tattha brahmabandhu mahāyasoti ettha brāhmaṇānaṃ bandhu ñātakoti brāhmaṇabandhūti vattabbe gāthābandhasukhatthaṃ “brahmabandhū”ti vuttanti veditabbaṃ. Lokattayabyāpakayasattā mahāyaso. Sesam sabbaṃ suviññeyyamevāti.

Vanavacchattheraapadānavañṇanā samattā.

10. Cūḷasugandhattheraapadānavañṇanā

Dasamāpadāne imamhi bhaddake kappetiādikaṃ āyasmato sugandhattherassa apadānaṃ. Ayampi purimabuddhesu katādhikāro tattha tattha bhave vivaṭṭūpanissayāni puññāni upacinanto kassapasammāsambuddhakāle bārāṇasiyaṃ vibhavasampanne kule nibbatto viññutaṃ patvā satthu santike dhammaṃ sutvā sabbadā namassamāno mahādānaṃ dadamāno māsassa sattakkhattuṃ bhagavato gandhakuṭiyā catujjātigandhena vilimpesi. “Mama nibbattanibbattaṭṭhāne sarīrato sugandhagandho nibbattatū”ti patthanaṃ akāsi. Bhagavā taṃ byākāsi. So yāvatāyukaṃ ṭhatvā puññāni karonto tato cuto devaloke nibbatto kāmāvacaralokaṃ sarīragandhena sugandhaṃ kurumāno sugandhadevaputtoti pākaṭo ahosi. So devalokasampattiyo anubhavitvā tato cuto imasmimṃ buddhuppāde mahābhogakule nibbatti, tassa mātukucchigatasseva mātuyā sarīragandhena sakalagehaṃ sakalanagarañca sugandhena ekagandhaṃ ahosi, jātakkhaṇe sakalaṃ sāvattinagaraṃ sugandhakaraṇḍako viya ahosi, tenassa sugandhoti nāmaṃ kariṃsu. So vuddhiṃ agamāsi. Tadā satthā sāvattithiyaṃ patvā jetavanamahāvihāraṃ paṭiggahehi, taṃ disvā pasannamānaso bhagavato santike pabbajitvā nacirasseva saha paṭisambhidāhi arahattaṃ pāpuṇi. Tassa uppannadivasato paṭṭhāya yāva parinibbānā etthantare nipannaṭṭhānādīsu sugandhameva vāyi. Devāpi dibbacuṇṇadibbagandhapupphāni okiranti.

272. Sopi thero arahattaṃ patvā attano pubbakammaṃ saritvā somanassajāto pubbacaritāpadānaṃ pakāsento imamhi bhaddake kappetiādimāha. Taṃ sabbaṃ heṭṭhā vuttanayattā uttānatthattā ca suviññeyyameva, kevalaṃ puññanānattaṃ nāmanānattañca viseso.

Cūḷasugandhattheraapadānavañṇanā samattā.

Pañcapaññāsamavaggavañṇanā samattā.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Tīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια. 5. Η συλλογή των μικρών κειμένων. 11. Σχόλια για τις ιστορίες προηγούμενων ζωών 2 -των πρεσβυτέρων μοναχών. 55. Το κεφάλαιο για τον Μπάντιγια έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org